

Οι Ολυμπιακοί Αγώνες της Αθήνας τον Αύγουστο του 2004 υπήρξαν ένα από τα μεγάλα εγχειρήματα της δεύτερης τετραετίας που απαίτησε τη σημαντική προσπάθεια της κυβέρνησης αλλά και της ελληνικής κοινωνίας.

1. Η Διεκδίκηση του 1992

Η ιστορία της διεκδίκησης των Ολυμπιακών Αγώνων ξεκίνησε στο τέλος της δεκαετίας του '80 με στόχο τη διοργάνωση στην Ελλάδα των Αγώνων του 1996, που συνέπιπταν με τα εκατό χρόνια από την αναβίωσή τους στη σύγχρονη εποχή.

Πολλοί στην Ελλάδα θεώρησαν εκείνη την εποχή πως αυτό ήταν το ισχυρό και ακλόνητο επιχείρημα για να γίνει δεκτή η αίτηση της Ελλάδας.

Ο φάκελος διεκδίκησης περιείχε πολλές καινοτόμες ιδέες και μια προοπτική για την πόλη και από αυτή την άποψη αποτελούσε ένα ολοκληρωμένο σχέδιο. Όμως το σχέδιο, όπως φάνηκε και στην πορεία, όσο καλό και να ήταν δεν μπορούσε να κρύψει την εμφανή απόσταση που χώριζε την Ελλάδα από τις υπόλοιπες Ευρωπαϊκές χώρες.

Η ψηφοφορία στη Διεθνή Ολυμπιακή Επιτροπή (ΔΟΕ) το 1990 κατέληξε σε μια πικρή και στενάχωρη διάψευση των προσδοκιών. Η ελληνική υποψηφιότητα δεν μπόρεσε να

απαντήσει πειστικά πως θα μπορούσε να χρηματοδοτήσει το εγχείρημα και να κατευθύνει αποτελεσματικά το γιγάντιο έργο που ήταν αναγκαίο για να καλυφθούν οι μεγάλες ανάγκες σε υποδομές.

Η Ελλάδα δεν διέθετε παρά ελάχιστα χιλιόμετρα αυτοκινητόδρομου, η Αθήνα δεν διέθετε μετρό, σύγχρονο Αεροδρόμιο, προαστιακό σιδηρόδρομο ή τραμ, τα μέσα μεταφοράς ήταν σε πολύ κακή κατάσταση, η ατμοσφαιρική ρύπανση (το περίφημο «νέφος») ήταν ανησυχητικά ψηλή, το οδικό δίκτυο ανεπαρκές, οι αθλητικές υποδομές ελάχιστες, η τρομοκρατία απειλή για την ασφάλεια των ξένων αποστολών. Την ίδια στιγμή η οικονομία με το μηδενικό ρυθμό ανάπτυξης δεν είχε τη δυνατότητα να προσφέρει τα οικονομικά μέσα που θα χρειαζόνταν για να υλοποιηθεί ο φιλόδοξος φάκελος της διεκδίκησης.

2. Η δεύτερη προσπάθεια

Αυτή η εικόνα έπρεπε να αλλάξει ριζικά, εάν η χώρα ήθελε να διεκδικήσει εκ νέου τη διεξαγωγή των Αγώνων.

Επικεφαλής της οργανωτικής ομάδας για τη διεκδίκηση ήταν τώρα η κ. Γιάννα Αγγελοπούλου. Μαζί με τα μέλη της ομάδας διεκδίκησης αφιέρωσε πολλές και συγκροτημένες προσπάθειες για να διαμορφώσει ένα θετικό κλίμα για την Ελλάδα στους κόλπους της ΔΟΕ.

Το νέο ισχυρό χαρτί ήταν η αυξανόμενη αξιοπιστία της χώρας. Η βελτίωση της οικονομίας και ο έντονος αναπτυξιακός ρυθμός, ο σχεδιασμός και η πρόοδος των μεγάλων έργων υποδομής έδειχναν πως η Ελλάδα μπορούσε τώρα να προσθέσει στον ενθουσιασμό των πολιτών και στο ιστορικό της απόθεμα ένα αξιόπιστο και εφαρμόσιμο σχέδιο που θα εξασφάλιζε την επιτυχία των Αγώνων.

Για μένα ήταν ορατό πως το σχέδιο της οικονομικής σύγκλισης, της ανάπτυξης και προόδου της χώρας εμπεριείχε και το σχέδιο των Ολυμπιακών Αγώνων, που ήταν κάτι πολύ περισσότερο και διαφορετικό από ένα αθλητικό γεγονός.

Ο φάκελος διεκδίκησης πρόβαλε το επιχείρημα ότι η Αθήνα δεν διεκδικούσε απλά και μόνο ένα αθλητικό γεγονός, αλλά στόχευε στην αναμόρφωση της πόλης μέσα από μείζονες παρεμβάσεις, στις οποίες περιλαμβάνονταν και το παράκτιο μέτωπο. Αν στη διάρκεια της Ολυμπιακής προετοιμασίας ο φάκελος χρειάστηκε να τροποποιηθεί αρκετές φορές, ήταν γιατί ο δυναμισμός των Αγώνων έδωσε την ευκαιρία να επιχειρηθούν παρεμβάσεις που ο φάκελος δεν προέβλεπε ή γιατί η ίδια η δυναμική της Αθήνας ανέτρεψε ή και δεν αποδέχθηκε λύσεις που όταν σχεδιάστηκαν φάνονταν επαρκείς για τις ανάγκες των Αγώνων ή της πόλης.

Η Αθήνα τελικά επικράτησε των άλλων διεκδικητριών πόλεων στη συνεδρίαση της ΔΟΕ στη Λωζάννη το

Σεπτέμβρη του 1997. Η αποτελεσματική διεθνής προώθηση της υποψηφιότητας, η επιθυμία ή και η ανάγκη της ολυμπιακής κοινότητας να «εξαγνισθεί» από τους εμπορικοποιημένους Αγώνες της Ατλάντας και η πολιτική αντίληψη της ΔΟΕ ότι ήρθε επιτέλους η ώρα και για μια μικρή χώρα να αναλάβει τους Αγώνες, συνέβαλαν στην επιτυχία της Αθήνας. Η περίοδος της προετοιμασίας που ακολουθεί ξεκινάει με υψηλές προσδοκίες και με τον πήχη ψηλά, για μια μεγάλη διοργάνωση.

3. Η περίοδος 1997-2000

Το διάστημα 1997-2000 είναι διάστημα ωρίμανσης. Δρομολογήθηκαν διοικητικές, οργανωτικές, τεχνικές και νομικές πρωτοβουλίες.

Απαιτήθηκε πριν απ' όλα η οργανωτική υποστήριξη του εγχειρήματος. Η νομοθέτηση, συγκρότηση και στελέχωση της εταιρείας «Οργανωτική Επιτροπή Ολυμπιακών Αγώνων - ΑΘΗΝΑ 2004» και των φορέων του Δημοσίου που θα ανέλαμβαναν την ευθύνη προετοιμασίας της διοργάνωσης. Στην τότε αντίληψη, η εταιρεία είχε την ευθύνη του συνόλου της διοργάνωσης, με μόνο ουσιαστικό εταίρο τη Γενική Γραμματεία Αθλητισμού, που είχε αναλάβει την εκτέλεση πολλών αθλητικών έργων. Αργότερα αποδείχθηκε ότι η αντίληψη ήταν μεν σωστή, όμως οι συνθήκες και ο πιεστικός χρόνος απαιτούσαν αναδιάρθρωση του οργανωτικού πρότυπου, με την ενίσχυση του ρόλου του δημόσιου τομέα και την επικέντρωση της εταιρείας σε οργανωτικά ζητήματα

της διοργάνωσης. Οι Αγώνες στηρίχθηκαν σε δύο πόλους: την κυβέρνηση, ιδίως ως προς την προετοιμασία όλης της υποδομής, και την Οργανωτική Επιτροπή ιδίως ως προς την προετοιμασία όλης της εκδήλωσης. Η συνεργασία μεταξύ των αρμοδίων υπουργείων και της Οργανωτικής Επιτροπής υπήρξε παρά τις δυσκολίες αποδοτική, όπως έδειξε το τελικό αποτέλεσμα. Ιδιαίτερη σημασία είχε η συλλογική επεξεργασία των σχεδίων και λύσεων, ενάντια στην κρατούσα νοοτροπία των ατομικών παρεμβάσεων με τις παρεπόμενες τριβές και αντιπαραθέσεις. Τα ΜΜΕ επικεντρώθηκαν πολλές φορές στις αναπόφευκτες τριβές, αλλά στην Αθήνα δεν χρειάστηκε όπως στο Σίδνεϋ να συγκεντρωθούν στο ίδιο πρόσωπο οι αρμοδιότητες του προέδρου της Οργανωτικής Επιτροπής και του υπεύθυνου για τους Αγώνες υπουργού ώστε να επιτευχθεί ο συντονισμός.

Η ωρίμανση των έργων ξεκινά ουσιαστικά το 1998 και περιλαμβάνει τις μελέτες για τη χωροθέτησή τους, την κήρυξη και ολοκλήρωση των απαλλοτριώσεων για τις εκτάσεις που ήταν αναγκαίες, την εκπόνηση των μελετών για τα έργα, την έκδοση των αναγκαίων κανονιστικών αποφάσεων. Όλες αυτές οι ενέργειες προϋποθέτουν την κοινωνική διαβούλευση κύρια με τις τοπικές κοινωνίες, που σε ορισμένες περιπτώσεις αντιμετωπίζουν φοβικά τα Ολυμπιακά έργα, τείνουν μάλλον να τα αρνηθούν παρά να τα αξιοποιήσουν.

Οι δυσκολίες είναι πολλές και συχνά απρόβλεπτες. Η Ελλάδα είναι άλλωστε η πρώτη χώρα που διοργανώνει Ολυμπιακούς Αγώνες με την Κοινοτική νομοθεσία σε ισχύ. Η Ισπανία ήταν μέλος της Ε.Ε. το 1992 (Ολυμπιακοί Αγώνες στη Βαρκελώνη), ήταν όμως στη φάση των παρεκκλίσεων (derogations), ενώ το Σίδνεϋ (2000) αποφασίζει -μη έχοντας διεθνείς δεσμεύσεις- να απαγορεύσει νομοθετικά την κατάθεση ενστάσεων επί των έργων! Αντίθετα στην Ελλάδα είναι δυνατές προσφυγές τόσο στα ελληνικά δικαστήρια όσο και στα Ευρωπαϊκά όργανα, συμπεριλαμβανομένων διαδικασιών λήψης προσωρινών ασφαλιστικών μέτρων.

Η σχέση των Ολυμπιακών Αγώνων με το Κοινοτικό Δίκαιο είναι μία παράμετρος που δεν αξιολογήθηκε σωστά από τη ΔΟΕ αλλά και από την Ευρωπαϊκή Ένωση και ενδεχόμενα θα επηρεάσει το μέλλον της διοργάνωσης ως προς τη φιλοξενία της σε χώρες μέλη της Ε.Ε. Σε κάθε περίπτωση η Αθήνα διευθέτησε πολλά από τα ανοικτά σημεία (π.χ. διανομή εισιτηρίων, διαπιστεύσεις στην Ολυμπιακή οικογένεια) με την Ευρωπαϊκή Ένωση, προς όφελος και του Τορίνο που ακολουθεί για τους Χειμερινούς Ολυμπιακούς Αγώνες του 2006 αλλά και των άλλων Ευρωπαϊκών πόλεων.

Στο θέμα των απαλλοτριώσεων διαπιστώνεται σύντομα ότι η τότε ισχύουσα νομοθεσία δεν καλύπτει τις απαιτήσεις για γρήγορες διαδικασίες. Το ίδιο διαπιστώνεται και ως προς τις διαδικασίες για την απελευθέρωση δημοσίων εκτάσεων,

που στην πορεία των ετών και σε αρκετές περιπτώσεις είχαν καταληφθεί παρανόμως.

Η κυβέρνηση ενεργεί άμεσα, με ένα νέο νόμο, που τηρώντας τις επιταγές του Συντάγματος, εξασφαλίζει ταχύτερες διαδικασίες για τις απαλλοτριώσεις και τις ανακλήσεις παραχωρήσεων. Οι χρόνοι των δύο ή και τριών ετών για τη συντέλεση μίας απαλλοτρίωσης περιορίζονται σε περίπου έξη με οκτώ μήνες, με όφελος τόσο για τη διοίκηση όσο και τους ιδιοκτήτες που έβλεπαν το Κράτος να τους αποζημιώνει χωρίς καθυστερήσεις. Η εξέλιξη είναι τόσο θετική, που οι διατάξεις αυτές επεκτείνονται και για την εκτέλεση και άλλων έργων υποδομής ανεξάρτητα αν αφορούν τους Αγώνες. Με τις πρόνοιες του ίδιου νόμου, η Διοίκηση επιτυγχάνει να απομακρύνει νυκτερινά κέντρα από την παραλία της πόλης προς το Σαρωνικό, στοίχημα που έμοιαζε σχεδόν αδύνατο.

Στο ίδιο διάστημα ξεκινά και εξελίσσεται μία στενή και εντατική διαβούλευση με τη Διεθνή Ολυμπιακή Επιτροπή αλλά και τις διεθνείς αθλητικές ομοσπονδίες, με τις τελευταίες να διεκδικούν συχνά προδιαγραφές που θεωρούνταν υπερβολικές για τους Αγώνες ή για τη μεταολυμπιακή περίοδο. Η συνεργασία δεν ήταν πάντα εύκολη, όμως η πείρα και οι προθέσεις της ΔΟΕ για επιτυχημένους Ολυμπιακούς Αγώνες συναντούσαν τις δικές μας φιλοδοξίες για τη διοργάνωση, ακόμα και αν οι ειδικότεροι σκοποί μας διέφεραν.

Ένα πρόβλημα, που απασχόλησε την κυβέρνηση ήταν αν θα εκχωρηθεί η κατασκευή και η εκμετάλλευση ορισμένων

έργων στην ιδιωτική επιχειρηματική δραστηριότητα, ώστε να περιορισθεί η δημόσια δαπάνη. Η λύση αυτή αποδείχθηκε ανέφικτη λόγω του περιορισμένου διαθέσιμου χρόνου, των υψηλών επενδυτικών κινδύνων και της έλλειψης σχετικής πείρας της διοίκησης. Στην περίπτωση του Ολυμπιακού Χωριού θα ήταν δυνατή, εφ' όσον παραχωρείτο στους ιδιώτες κατασκευαστές ένα τμήμα του Ελληνικού. Η κυβέρνηση δεν ήθελε όμως να υποθηκεύσει τη δημιουργία ενός μητροπολιτικού πάρκου με εκτεταμένη οικοδόμηση κατοικιών.

Κατά την περίοδο αυτή έπρεπε να αποφασίσουμε αν οι ολυμπιακές εγκαταστάσεις θα ήταν λυόμενες ή μόνιμες. Υπήρχε η άποψη ότι οι λυόμενες ήταν προτιμητέες ως πιο φτηνές. Πολύ γρήγορα διαπιστώσαμε, ότι ο ισχυρισμός αυτός δεν ήταν ακριβής. Θα ήταν ανορθολογικό να δαπανήσουμε το 70% περίπου μας μόνιμης εγκατάστασης για να ανταποκριθούμε στις πρόσκαιρες ανάγκες των Αγώνων και να μην αντιμετωπίσουμε την έλλειψη χώρων άθλησης στο Λεκανοπέδιο μια για πάντα επενδύοντας και το υπόλοιπο 30%. Ένα καλό παράδειγμα αποτελεί το κέντρο πυγμαχίας. Τα χρήματα που θα ξοδεύαμε για μια νέα λυόμενη εγκατάσταση χρησιμοποιήθηκαν για να δημιουργηθεί το αθλητικό κέντρο στο Περιστέρι. Όχι μόνο έγιναν οι αγώνες πυγμαχίας εκεί αλλά και απέκτησε ο δήμος μια εγκατάσταση που ανταποκρίνεται καλύτερα στις ανάγκες των δημοτών του.

Ο σχετικός νόμος... συνοδευόταν από μια επιστημονική έκθεση -που προετοιμάστηκε από το Πανεπιστήμιο

Θεσσαλίας- για την πολεοδομική και χωροταξική θεώρηση των έργων. Στην έκθεση τεκμηριωνόταν η χωροθέτηση των Ολυμπιακών αθλητικών έργων, υπό το πρίσμα της δημιουργίας ενός ευρέος δικτύου υπερτοπικών πόλων πολιτισμού αθλητισμού και αναψυχής που δεν θα υποστήριζε μόνο την Ολυμπιακή διοργάνωση αλλά θα έθετε τις προοπτικές της χωροταξικής αναδιάρθρωσης πολλών περιοχών του μητροπολιτικού συγκροτήματος, διασφαλίζοντας τη μεταολυμπιακή αξιοποίηση των υποδομών.

Για να προχωρήσει με γρήγορους ρυθμούς τα έργα πραγματοποιούνται σημαντικές τομές στη διοίκηση. Συγκροτούνται ειδικές υπηρεσίες στο Υπουργείο Πολιτισμού και στο ΥΠΕΧΩΔΕ για τα Ολυμπιακά αθλητικά και οδικά έργα, δηλαδή δομές που αξιοποιούν τις εμπειρίες των φορέων τους και εξοπλίζονται με ταχύτερες και περισσότερο ευέλικτες διαδικασίες, κυρίως ως προς τη στελέχωση τους. Συγκροτείται στο Υπουργείο Δημόσιας Τάξης, η Διεύθυνση Ασφάλειας Ολυμπιακών Αγώνων, ενώ σε κάθε Υπουργείο δημιουργείται ειδική Ολυμπιακή ομάδα. Ειδικά στο Υπουργείο Πολιτισμού συγκροτείται η Γενική Γραμματεία Ολυμπιακών Αγώνων που έχει την ευθύνη της οριζόντιας διασύνδεσης και συντονισμού όλων των εμπλεκόμενων φορέων, παρακολουθεί τη γενική εικόνα της διοργάνωσης και συνομιλεί με την Οργανωτική Επιτροπή και τη ΔΟΕ.

Τον Μάιο του 2000 δημιουργείται η Διυπουργική Επιτροπή Συντονισμού της Ολυμπιακής Προετοιμασίας, (ΔΕΣΟΠ) που

προεδρεύεται από τον Πρωθυπουργό και όπου συμμετέχει η Οργανωτική Επιτροπή δια της Προέδρου της. Η ΔΕΣΟΠ αντικαθιστά μια διυπουργική επιτροπή περιορισμένης σύνθεσης που σκόνταφτε στους «εγωισμούς» των διαφόρων υπουργείων. Συνέρχεται κάθε 20 ημέρες περίπου και λειτουργεί ως όργανο λήψης αποφάσεων αλλά και αξιολόγησης προτάσεων για την υποστήριξη της Ολυμπιακής προετοιμασίας. Για πολλούς έχει το χαρακτήρα ενός μίνι Υπουργικού Συμβουλίου. Μέχρι τις 7 Μαρτίου 2004, η Διυπουργική Επιτροπή συνέρχεται συνολικά 56 φορές και αποφασίζει για περίπου 300 θέματα των Αγώνων. Η λειτουργία της ΔΕΣΟΠ αξιολογείται απόλυτα θετικά από τη ΔΟΕ, που την κατατάσσει ως μία από τις πιο επιτυχημένες κινήσεις της Κυβέρνησης.

Αργότερα, περίπου στο τέλος του 2001, συγκροτείται μια ολιγομελής ομάδα για την παρακολούθηση των αθλητικών έργων. Η Ο.Π.Ε. (Ομάδα Παρακολούθησης Έργου), όπως αποκαλείται, προεδρεύεται από τον Υφυπουργό Πολιτισμού και συνέρχεται σχεδόν κάθε δεύτερη ή τρίτη ημέρα επιλύοντας τρέχοντα θέματα.

Οι αλλαγές που γίνονται έχουν αποτέλεσμα. Ο χρόνος ωρίμανσης των ολυμπιακών έργων (χρόνος απόφασης για την κατασκευή ενός έργου μέχρι το χρόνο έναρξης της κατασκευής) συντομεύεται σχεδόν στο μισό του συνήθως απαιτούμενου μέχρι τότε στα δημόσια έργα (ήτοι 2 1/2 χρόνια μ.ο. αντί για 4-4 1/2 χρόνια). Η εκπαίδευση των

υπαλλήλων για τους Αγώνες και η προσέλκυση εθελοντών μεταξύ άλλων προχωρούν πια γρήγορα.

Όλες οι διαγωνιστικές διαδικασίες γίνονται με πλήρη διαφάνεια, με απόλυτη προσήλωση στο εθνικό και κοινοτικό δίκαιο, με διεθνείς διαγωνισμούς, όπου αυτό απαιτείται, και με πλήρη συμμετοχή του Ελεγκτικού Συνεδρίου στον προσυμβατικό έλεγχο των αναθέσεων έργων, προμηθειών και υπηρεσιών. Από τις περίπου 60 προσφυγές που κατατίθενται στο Συμβούλιο της Επικρατείας εναντίον Ολυμπιακών έργων απορρίπτονται οι 58.

Ο υπερβολικός αριθμός των προσφυγών προβληματίζει τη ΔΟΕ. Αναστατώνει τα χρονοδιαγράμματα της διοίκησης καθώς στην καλύτερη περίπτωση κάθε προσφυγή χρειάζεται -παρά τους γρήγορους ρυθμούς του ΣΤΕ- περίπου επτά μήνες για να εκδικασθεί και να δημοσιευθεί η απόφαση. Ορισμένα έργα αναπόφευκτα καθυστερούν, γεγονός που μετακινεί τα χρονοδιαγράμματα τους προκαλώντας νευρικότητα στη ΔΟΕ αλλά και στην κοινή γνώμη.

Παρά τις δυσκολίες, η περίοδος αυτή είναι συναρπαστική μια και ήδη διαφαίνεται ότι με τις τομές, τις αλλαγές και ειδικότερα με τις χωροθετήσεις που δρομολογούσαμε η Αθήνα θα άλλαζε πρόσωπο. Ήταν όμως και μια περίοδος άχαρη. Η προετοιμασία δεν ήταν εμφανής καθώς τα έργα δεν είχαν ακόμα ξεκινήσει, γεγονός που έδινε στα Μέσα Ενημέρωσης και στα κόμματα της αντιπολίτευσης την

ευκαιρία να μιλούν για μεγάλες -και μη αναστρέψιμες- καθυστερήσεις.

4. Η περίοδος 2000-2004

Η περίοδος από το 2000 έως το 2004 υπήρξε μια από τις πιο δημιουργικές στην ιστορία της χώρας. Με ταχείς ρυθμούς η χώρα άλλαξε πρόσωπο. Απέκτησε υποδομές και οργάνωση που δεν είχε ποτέ πριν. Ανέπτυξε συνέργειες μεταξύ του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, εφάρμοσε νέα διοικητικά σχήματα, προώθησε τον κοινωνικό διάλογο με τις τοπικές κοινωνίες, τις μη κυβερνητικές οργανώσεις, τα επιμελητήρια και επιστημονικούς συλλόγους, τις αθλητικές ομοσπονδίες, κ.α. Ποτέ ίσως στο παρελθόν τόσοι πολλοί φορείς δεν συνεργάστηκαν με τόσο εντατικούς ρυθμούς και σε τόσο στοχευμένο πλαίσιο.

Η περίοδος 2000-2004 ήταν η περίοδος υλοποίησης του σχεδίου μας.

Ο ολυμπιακός σχεδιασμός στο Λεκανοπέδιο ήταν μια δύσκολη υπόθεση. Η άναρχη επέκταση της πόλης, η απουσία σε πολλές περιοχές στοιχειωδών υποδομών, η έλλειψη κοινόχρηστων χώρων, και επαρκούς οδικού δικτύου δυσκόλευαν το σχεδιασμό.

Η απόφαση (όπως νομοθετήθηκε το 1999) να χωροθετηθούν οι εγκαταστάσεις στις λιγότερο αναπτυγμένες περιοχές του Λεκανοπεδίου ήταν απόφαση με μεγαλύτερο –

σε λίγες περιπτώσεις- οικονομικό κόστος αλλά οδήγησε σε εγκαταστάσεις που αναβαθμίζουν τις περιοχές και επιτρέπουν και την αξιοποίησή τους από τις τοπικές κοινωνίες μετά τους Αγώνες.

Στο πλαίσιο μιας τέτοιας στρατηγικής αντίληψης, οι νέες ολυμπιακές εγκαταστάσεις δεν χωροθετήθηκαν σ' έναν ολυμπιακό δακτύλιο γύρω από το ΟΑΚΑ.

Η Νίκαια, τα Λιόσια, το Μαρκόπουλο, επιλέγηκαν ώστε οι νέες αθλητικές υποδομές να προσφέρουν στους πολίτες μετά τους Αγώνες δυνατότητες άθλησης και ψυχαγωγίας, Ταυτόχρονα όμως θα αποτελέσουν και μια σημαντική χωροταξική τομή. Ακόμη και το κωπηλατοδρόμιο στο Σχοινιά για το οποίο προβλήθηκαν σημαντικές αντιρρήσεις οδήγησε στην αναβάθμιση της περιβαλλοντικά υποβαθμισμένης και εγκαταλελειμμένης περιοχής γύρω από το Μαραθώνα.

Ο χωροταξικός σχεδιασμός των Ολυμπιακών Αγώνων ακολούθησε ορισμένες μείζονος σημασίας προτεραιότητες για το λεκανοπέδιο.

Η πρώτη από αυτές ήταν η ανάκτηση του παράκτιου μετώπου της Αθήνας προς τη θάλασσα και σε όλη την έκταση από το Στάδιο Ειρήνης και Φιλίας (ΣΕΦ) μέχρι τη Γλυφάδα. Έγιναν μεγάλες και σημαντικές διορθωτικές παρεμβάσεις όπως η Εσπλανάδα , στην περιοχή του πρώην

Ιπποδρόμου , που αποκατέστησαν την επαφή της πόλης με την θάλασσα.

Στο πλαίσιο αυτό η μετεγκατάσταση του Ιπποδρόμου από το Δέλτα Φαλήρου στο Μαρκόπουλο επιτρέπει και τη δημιουργία ενός νέου κοινόχρηστου χώρου πρασίνου και αναψυχής και επεκτείνει την επαφή της πόλης με τη θάλασσα.

Η έκταση ανάμεσα στο ΣΕΦ και στο Δέλτα Φαλήρου που για χρόνια ήταν εγκαταλειμμένη και παραδομένη στην καταπάτηση και υποβάθμιση, ανακτήθηκε με τη δημιουργία σύγχρονων αθλητικών εγκαταστάσεων, αλλά και έργων υποδομής. Σήμερα αποτελεί ένα ξεχωριστό χώρο περιπάτου προς όφελος των πολιτών της Αθήνας. Αποτελεί το μεγαλύτερο έργο αστικής ανάπλασης το οποίο έγινε από Ολυμπιακή χώρα, όπως ανέφερε η ΔΟΕ, αλλά και η UNEP και ο ΟΟΣΑ.

Η μεταφορά του αεροδρομίου από το Ελληνικό επίσης μας προσέφερε την δυνατότητα να διαμορφώσουμε το σχέδιο για το μητροπολιτικό πάρκο του Ελληνικού. Σ' αυτό εντάξαμε και ορισμένες ολυμπιακές εγκαταστάσεις, αλλά όχι το Ολυμπιακό χωριό όπως υπήρχε πρόταση. Στόχος μας ήταν η διαμόρφωση ενός μεγάλου υπερτοπικής σημασίας πάρκου, που η Αθήνα δεν διαθέτει σε σύγκριση με άλλες μεγάλες πόλεις του εξωτερικού.

Η χωροθέτηση του Ολυμπιακού Χωριού στους Θρακομακεδόνες προσέφερε μια νέα πολεοδομική

προοπτική στην περιοχή των Αχαρνών. Το πρόγραμμα κατασκευής του Χωριού αξιοποιήθηκε και για κοινωνικούς σκοπούς. Η Κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ αποφάσισε τη διάθεση των κατοικιών μετά τους Αγώνες στους εργαζόμενους του Οργανισμού Εργατικής Κατοικίας.

Μαζί με το Ολυμπιακό Χωριό κατασκευάσθηκαν με ολυμπιακή χρήση και νέο κτίριο του Υπουργείου Εργασίας καθώς και του ΙΓΜΕ, ώστε να επιτευχθεί η μετακίνηση δημόσιων υπηρεσιών από το βεβαρημένο κέντρο της πόλης.

Σε αυτό θα πρέπει να προστεθεί η κατασκευή του νέου κτιρίου του Υπουργείου Παιδείας στην περιοχή της ΣΕΛΕΤΕ -που χρησιμοποιήθηκε την περίοδο των Ολυμπιακών Αγώνων ως Χωριό Τύπου- και του Υπουργείου ΠΕΧΩΔΕ στο Ολυμπιακό Κέντρο του Γραπτού Τύπου.

Με τις επιλογές αυτές οι ημερήσιες μετακινήσεις στο κέντρο της πόλης θα μειωθούν κατά 20% προσφέροντας μια σημαντική περιβαλλοντική ανάσα αλλά και βελτιώνοντας την ποιότητα ζωής.

Το χωροταξικό σχέδιο των ολυμπιακών αγώνων περιελάμβανε και ταυτόχρονα την δημιουργία ενός δικτύου χώρων φιλοξενίας των πολυάριθμων δημοσιογράφων που αναμένονταν στην Αθήνα, όλων με μεταολυμπιακή χρήση. Το δίκτυο περιελάμβανε νέες φοιτητικές εστίες στο Πανεπιστήμιο Αθηνών και στο Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, το Χωριό Τύπου στην Αμυγδαλέζα, που μετά

τους Αγώνες λειτούργησε ως Σχολή της Αστυνομίας, τις κατασκηνώσεις των Ενόπλων Δυνάμεων, του Υπουργείου Υγείας και του Υπουργείου Παιδείας στον Άγιο Ανδρέα, κ.α. Το δίκτυο τέλος περιλάμβανε ως βασικό πόλο φιλοξενίας δημοσιογράφων και το λιμάνι του Πειραιά, στο οποίο έγιναν σημαντικές εργασίες αναβάθμισης, ώστε να είναι δυνατή η φιλοξενία έντεκα κρουαζιερόπλοιων για τους Αγώνες.

Το χωροταξικό σχέδιο πρόβλεψε επίσης τη δημιουργία ενός νέου οδικού δικτύου. Η Αττική Οδός, η Λεωφόρος Σταυρού - Μαραθώνα, η παράκαμψη της Παλλήνης, η Βάρης-Κορωπίου, η επέκταση της λεωφόρου Κηφισού μέχρι τη Λεωφόρο Ποσειδώνος, οι ανισόπεδοι κόμβοι, η οδός σύνδεσης των Θρακομακεδόνων με την Εθνική Οδό είναι έργα που άλλαξαν τον οδικό χάρτη της Αττικής.

Ο ολυμπιακός σχεδιασμός προέβλεψε την αναβάθμιση των μέσων μαζικής μεταφοράς, ώστε το συγκοινωνιακό δίκτυο των μέσων μαζικής μεταφοράς να απαλλάξει από τη ρύπανση την ατμόσφαιρα και να γίνει πιο ελκυστικό σε σχέση με το αυτοκίνητο. Οι επεκτάσεις του μετρό που ολοκληρώθηκαν την περίοδο αυτή, η αναβάθμιση των σταθμών και του τροχαίου υλικού του ΗΣΑΠ, καθώς και η προσθήκη του νέου τραμ και του προαστιακού σιδηρόδρομου εξασφάλισαν σημαντική βελτίωση στις συγκοινωνίες. Ο μαζικός εκσυγχρονισμός του στόλου των μέσων μαζικής μεταφοράς, εκσυγχρονισμός που είχε μεν δρομολογηθεί ανεξάρτητα από τους Αγώνες αλλά τελικά συναρτήθηκε αποτελεσματικά με αυτούς περιλάμβανε 600

νέα τρόλεϊ και 1000 νέα λεωφορεία και μάλιστα με νέες τεχνολογίες (φυσικό αέριο) φιλικές στο περιβάλλον.

Μία αθέατη αλλά εξίσου αξιόλογη κληρονομιά των Αγώνων είναι το νέο ηλεκτρονικό Κέντρο διαχείρισης Κυκλοφορίας, που επιτρέπει πλέον την σε πραγματικό χρόνο παρέμβαση και επίλυση κυκλοφοριακών προβλημάτων στην πόλη.

Στο κρίσιμο θέμα της ασφάλειας, η Ελλάδα είχε να αντιμετωπίσει τη διεθνή ανησυχία μετά το τρομοκρατικό χτύπημα της 11ης Σεπτεμβρίου. Αποφασίσαμε να συγκροτήσουμε μια ομάδα επτά χωρών με την οποία συνεργαζόμαστε για τις ανάγκες του Προγράμματος Ασφάλειας και παράλληλα δρομολογήσαμε ένα εκτενές και φιλόδοξο σχέδιο τεχνολογικού εκσυγχρονισμού των Σωμάτων Ασφαλείας. Στο σχέδιο περιλαμβάνεται και το πολυκαναλικό σύστημα ασύρματης επικοινωνίας (γνωστό ως Tetra) που εξασφαλίζει στους άνδρες των Σωμάτων Ασφαλείας αξιόπιστες συνθήκες επικοινωνίας με τη χρήση των νέων ψηφιακών τεχνολογιών. Περιλαμβάνεται επίσης η δημιουργία ενός υπερσύγχρονου και απόλυτα αυτοματοποιημένου Κέντρου Επιχειρήσεων στη Γενική Αστυνομική Διεύθυνση Αθηνών.

Δώσαμε ισότιμη βαρύτητα στους Παραολυμπιακούς Αγώνες του 2004 και στην εξασφάλιση ισότιμων ευκαιριών για άτομα με αναπηρίες (ΑΜΕΑ). Δημιουργήσαμε ένα δίκτυο νέων αθλητικών υποδομών σε όλη τη χώρα που υποστηρίζει τον αθλητισμό των ατόμων με αναπηρίες και συγκροτήσαμε την

ενιαία αθλητική ομοσπονδία για τα ΑΜΕΑ καθώς και την Ελληνική Παραολυμπιακή Επιτροπή. Απαλλάξαμε τους αθλητές με αναπηρίες από το τέλος συμμετοχής στους Παραολυμπιακούς Αγώνες. Μεριμνήσαμε ώστε όλα τα νέα μέσα μεταφοράς, τα Μουσεία και οι αρχαιολογικοί χώροι να είναι προσβάσιμα για τα ΑΜΕΑ.

Η προετοιμασία δεν εξαντλήθηκε μόνο σε έργα. Την οργάνωση και λειτουργική προετοιμασία της όλης εκδήλωσης είχε αναλάβει η Οργανωτική Επιτροπή υπό την προεδρία της κας Γ. Αγγελοπούλου από το Μάιο 2000. Η Επιτροπή ήταν υποχρεωμένη να αντιμετωπίσει όχι μόνο τη διεξαγωγή των αγωνισμάτων αλλά μια ποικιλία προβλημάτων από τη φιλοξενία των αθλητών και των αντιπροσωπειών και την στήριξη της ιδιαίτερα σημαντικής για την επιτυχία τηλεοπτικής μετάδοσης των Αγώνων έως την ρύθμιση- σε συνεργασία με την Κυβέρνηση - της λειτουργίας της πόλης, ώστε να μη προκύψουν δυσκολίες στη διεξαγωγή των Αγώνων. Το έργο της Επιτροπής έγινε ορατό σε όλους όσους παρακολούθησαν τους Αγώνες ιδίως μέσα από τη παρουσία 45.000 εθελοντών, που αποτέλεσαν τη ραχοκοκαλιά για τη λειτουργία των Αγώνων. Η προθυμία τους, που έζησαν όλοι οι θεατές, οφείλεται τόσο στη συστηματική δουλειά της Οργανωτικής Επιτροπής αλλά και στους ίδιους που ενστερνίσθηκαν την ανάγκη της επιτυχίας των Αγώνων.

Στο ίδιο διάστημα συνεχίσθηκε με εντατικούς ρυθμούς η Ολυμπιακή αθλητική προετοιμασία. Η Κυβέρνηση ενισχύει

με πόρους τα επί μέρους προγράμματα προετοιμασίας των ομοσπονδιών, ενώ η Ολυμπιακή ομάδα αριθμεί λίγο πριν τους Αγώνες περίπου 350 αθλητές και αθλήτριες. Στο τέλος των Ολυμπιακών Αγώνων η Ελλάδα συγκεντρώνει 17 μετάλλια και 170 παρουσίες στα τελικά των αγωνισμάτων. Η προσπάθεια αυτή δυσφημίστηκε από τη συμπεριφορά ελάχιστων αθλητών που δημιούργησαν την εντύπωση εκτεταμένης χρήσης αναβολικών ουσιών στην Ελλάδα. Οι εντολές ήταν εξ αρχής αυτονόητες που δεν θα μπορούν να αμφισβητηθούν. Την χώρα δεν ενδιέφεραν οι προοπτικές σταδιοδρομίες των αθλητών αλλά το μήνυμα μιας άμιλλας, που τηρεί ηθικούς κανόνες.

Από το Ολυμπιακό πρόγραμμα δεν λείπει η περιφέρεια καθώς θεωρήσαμε ότι επιβάλλεται να συμμετάσχει στην Ολυμπιακή διοργάνωση. Με το Πρόγραμμα ΕΛΛΑΔΑ 2004, η Αρχαία Ολυμπία και οι Ολυμπιακές πόλεις (Θεσσαλονίκη, Πάτρα, Βόλος, Ηράκλειο) απέκτησαν νέες υποδομές που επιτρέπουν μεγάλα αθλητικά γεγονότα στην Περιφέρεια. Οι υποδομές αυτές αφορούν νέα οδικά έργα, μεγάλες αναπλάσεις με σημαντικότερη αυτή στο παράκτιο μέτωπο του Ηρακλείου, αποχετευτικά και αντιπλημμυρικά έργα, έργα για τον πολιτισμό. Ειδικότερα η Αρχαία Ολυμπία βλέπει το Μουσείο της να ανακαινίζεται εκ βάθρων και φιλοξενεί και δεύτερο Μουσείο -στο κτίριο του Παλαιού Μουσείου- για τους αρχαίους Ολυμπιακούς Αγώνες. Μουσεία γίνονται επίσης στην Ηλιδα και στο Βόλο.

Ελλάδας μπορούσε να εξελιχθεί σε παγίδα. Γιορτές που αναφέρονται στην ιστορική διαδρομή είχαν υπάρξει πάμπολλες ιδίως στη διάρκεια της στρατιωτικής δικτατορίας και είχαν καθιερώσει την εικόνα μιας κακόγουστης παρέλασης «κατορθωμάτων» του Ελληνισμού. Ο Δ. Παπαϊωάννου απέφυγε εντυπωσιακά την παγίδα αυτή παρ' όλο που διατήρησε την χρονολογική παρουσίαση της ιστορίας μας. Και αυτό χάρη σε πολλές εμπνεύσεις με αναφορές στον ελληνικό χώρο, στον άνθρωπο, την εξέλιξη των ιδεών, τον έρωτα. Αλλά και τα κουστούμια, η σκηνοθεσία, η παρουσίαση κάθε άρματος και η συνολική παρέλαση είχαν τον «αέρα» μιας νέας προσέγγισης. Συζήτησα τότε μαζί του διάφορα επιμέρους θέματα, γιατί φοβήθηκα μήπως η πρωτοποριακή δημιουργία του προκαλέσει τις αντιδράσεις διαφόρων συντηρητικών. Η τελετή έναρξης πραγματοποιήθηκε σχεδόν στη μορφή, που την είχα δει τότε. Υπήρξε το καθοριστικό γεγονός για την επιτυχία των Ολυμπιακών Αγώνων. Ήταν μια παρουσίαση τελείως διαφορετική από προηγούμενες τελετές έναρξης με υψηλή αισθητική και έντονη δημιουργικότητα.

Το Μάρτιο του 2004, όταν ανέλαβε η νέα κυβέρνηση τα περισσότερα Ολυμπιακά έργα είχαν ολοκληρωθεί ως προς τις υποχρεώσεις της Κυβέρνησης (εκκρεμούσε η προσθήκη των προσωρινών κατασκευών από την Οργανωτική Επιτροπή κάτι που γίνεται στους τελευταίους μήνες πριν τους Αγώνες), ενώ ο βαθμός προόδου των υπόλοιπων υποδομών ήταν περίπου 90% και η πρόοδος ήταν βέβαιο ότι θα προχωρούσε ομαλά. Η απερχόμενη κυβέρνηση είχε

αναβάλλει ορισμένες αποφάσεις όπως για τη Μαραθώνια Διαδρομή για μετά τις εκλογές ώστε να μη προκαταλάβει την νέα κυβέρνηση. Η προετοιμασία της εκδήλωσης είχε επίσης αντιμετωπίσει όλα τα σημαντικά θέματα, όπως τους εθελοντές, τη δημόσια υγεία, την ασφάλεια αν και παρέμενε το πιο σημαντικό, οι ίδιοι οι Αγώνες, που θα έκριναν αν ήταν πετυχημένη ή όχι η δουλειά που έγινε μέχρι τότε.

5. Η Αποτίμηση

Η δαπάνη των Ολυμπιακών Αγώνων κυμάνθηκε στα 5 δις Ευρώ περίπου, δηλαδή σε ένα ποσοστό 0,5% περίπου του ΑΕΠ ετησίως για ένα διάστημα έξη ετών συνολικά (1998-2004). Είναι ένα ποσό σημαντικό αλλά όχι υπερβολικό σε σχέση με τη σημασία του γεγονότος και τις αναμενόμενες θετικές επιπτώσεις στη χώρα τα επόμενα χρόνια. Σημειώνεται ότι στο ποσό αυτό συμπεριλαμβάνεται και το κόστος του προγράμματος ασφαλείας, που μετά την 11 Σεπτεμβρίου έχει σημαντικά περισσότερες απαιτήσεις σε ανθρώπινα μέσα και υποδομές.

Κατά τη κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας οι Ολυμπιακοί Αγώνες κόστισαν περίπου 9 δις Ευρώ. Οι υπολογισμοί της επηρεάζονται δυστυχώς, από την πρόθεσή της, να παρουσιάσει μια αρνητική εικόνα, την οποία θέλει να εκμεταλλευθεί σε βάρος της προηγούμενης κυβέρνησης. «Θα πληρώνουν ακόμη και τα εγγόνια μας για την Ολυμπιάδα» δήλωσε εκπρόσωπός της. Όμως η κυβέρνηση συμπεριέλαβε στο κόστος τα έξοδα της Οργανωτικής

Επιτροπής χωρίς να αφαιρεί τα έσοδα, αλλά και έργα και δράσεις που θα γίνονταν έτσι κι αλλιώς επειδή τα είχε ανάγκη η Ελλάδα. Συμπεριέλαβε για παράδειγμα τα αντιπλημμυρικά του Κηφισού ή τη μετακίνηση της βάσης της πολεμικής αεροπορίας από το Ελληνικό. Το αποτέλεσμα αυτών των ισχυρισμών είναι να σκιάζεται τόσο στη χώρα όσο και στη διεθνή κοινή γνώμη η καλή εντύπωση από τη διεξαγωγή των Αγώνων.

Στη συζήτηση για το κόστος των Αγώνων ενεπλάκη και η Διεθνής Ολυμπιακή Επιτροπή όταν σημείωσε ότι η Ελλάδα προχώρησε σε έργα, που η ίδια δεν είχε ζητήσει, όπως η στέγη του Ολυμπιακού Σταδίου (στέγη Καλατράβα). Η στάση της ΔΟΕ ακολουθεί δύο γραμμές που στην πράξη δύσκολα συμβιβάζονται.

Από τη μεριά της η ΔΟΕ επιθυμεί το κόστος των Αγώνων να εμφανίζεται χαμηλό γιατί δεν θέλει να δώσει λαβή στην κριτική ότι συμβάλει στη γιγάντωση των Αγώνων. Από την άλλη μεριά η ΔΟΕ, όσον αφορά τις εγκαταστάσεις και τα έργα, μεταφέρει και εμμένει στα αιτήματα των Διεθνών Αθλητικών Ομοσπονδιών και των οργανισμών που αναλαμβάνουν την τηλεοπτική μετάδοση. Οι απαιτήσεις τους ήταν όμως όλο και περισσότερες. Απαιτήσεις για στάδια υψηλής χωρητικότητας και εντυπωσιακών μεγεθών, ειδικά στέγαστρα για την τηλεοπτική μετάδοση και ό,τι εξυπηρετεί τη μεγαλειώδη εικόνα των αγώνων. Είναι χαρακτηριστικό, ότι η Διεθνής ομοσπονδία πάλης είχε ζητήσει ένα στάδιο χωρητικότητας 10.000 θέσεων, η Διεθνής Ομοσπονδία Αντισφαίρισης 12.000 θέσεων και πολλών βοηθητικών

γηπέδων, η Διεθνής Κολυμβητική Ομοσπονδία ειδικό στέγαστρο για την αποφυγή της σκίασης τη μετάδοση των κολυμβητικών αγώνων με κόστος 12 εκατ. Ευρώ και χρήση μόνο για 17 ημέρες. Η ΔΟΕ μπορεί να μην επιθυμεί την εικόνα γιγάντωσης των Αγώνων αλλά την εξυπηρετεί με τις αποφάσεις της ουσιαστικά.

Καθ' όλη τη διάρκεια της προετοιμασίας, αιτήματα όπως τα παραπάνω υπήρξαν αντικείμενο διαπραγματεύσεων ορισμένα δεν έγιναν, σε άλλες περιπτώσεις οι διεθνείς ομοσπονδίες δεν δέχτηκαν παρά περιορισμένες αλλαγές ενώ επέβαλαν και επιπρόσθετες ρυθμίσεις. Άλλωστε και η ΔΟΕ δεν αρκέστηκε στις συμβατικές υποχρεώσεις της χώρας αλλά πίεσε για την κατασκευή χωριών φιλοξενίας του τύπου, περισσότερων ξενοδοχείων και νέων έργων ή συμπληρώσεων στις υποδομές.

Το στέγαστρο Καλατράβα ήταν απόφαση της ελληνικής κυβέρνησης. Πιστεύω, ότι σωστά κρίναμε οι Ολυμπιακοί Αγώνες της Αθήνας οφείλουν να αποκτήσουν ένα σύγχρονο διακριτό χαρακτηριστικό. Αυτό ανέδειξε την Αθήνα και θα χρησιμεύσει για την προβολή της χώρας, ενώ το κόστος του ήταν περίπου 60 εκ. ευρώ.

Η σχέση της κυβέρνησης και της Οργανωτικής Επιτροπής με την ΔΟΕ ήταν πολύ καλή. Η ΔΟΕ συνέβαλε σημαντικά στη διοργάνωση με τη τεχνογνωσία της, τις συμβουλές της και τη συνεχή της παρουσία. Η ΔΟΕ είναι όμως ένα διεθνής ιδιωτικός οργανισμός. Οι εμπεδωμένοι κανόνες των

διπλωματικών σχέσεων δεν ισχύουν σ' αυτή την περίπτωση. Η οργανώτρια χώρα πρέπει να αναπτύξει τρόπους σχέσεων και μέσα διαπραγμάτευσης που αρμόζουν ειδικά στην περίπτωση. Αυτό δεν είναι εύκολο σε μια μικρή χώρα, η οποία δύσκολα μπορεί να αντιμετωπίσει την πίεση των δημοσίων σχολίων και υποδείξεων και δεν έχει τη δυνατότητα απαντήσεων, που θα γίνουν σεβαστές από τη διεθνή κοινότητα όπως θα έχει η Κίνα ή είχαν οι ΗΠΑ. Η Ελλάδα διαμόρφωσε μια ικανοποιητική σχέση με τη ΔΟΕ παρά τις δυσκολίες που δημιουργούσαν είτε οι διεθνείς πιέσεις είτε οι τοποθετήσεις στο εσωτερικό της χώρας. Ιδιαίτερα δύσκολο αποδείχτηκε το θέμα της ασφάλειας, θέμα που είχε απασχολήσει τις άλλες οργανώτριες χώρες σε πολύ μικρότερο βαθμό. Η οργανώτρια χώρα είναι επιβεβλημένο να εξασφαλίσει συνθήκες ασφάλειας για όλους. Αλλά η ολυμπιακή γιορτή δεν είναι γιορτή μόνο της Ελλάδας και η ασφάλεια αφορά όλους. Η Ελλάδα συνέβαλε, σε σχέση με προηγούμενες διοργανώσεις με δυσανάλογα μεγάλο ποσοστό δαπάνης για την ασφάλεια.

Η Ελλάδα όπως διαπιστώθηκε, ήταν η πιο μικρή χώρα (η Φινλανδία του 1956 ήταν μικρότερη αλλά οι Αγώνες ήταν στο 1/5 του μεγέθους των σημερινών Αγώνων), που ανέλαβε Ολυμπιακούς Αγώνες στη μεταπολεμική εποχή. Η διαπίστωση αυτή αναφέρεται συνήθως για να τονισθεί το μέγεθος της χώρας σε σχέση με το μέγεθος του εγχειρήματος. Η δυσκολία ήταν μεγάλη σε σχέση με τις οργανωτικές ικανότητες, την τεχνογνωσία, την αποτελεσματικότητα των διοικητικών μηχανισμών αλλά και

το επίπεδο κοινωνικής συνείδησης. Σ' αυτά τα σημεία φάνηκαν έντονες οι αδυναμίες μας στη φάση που προηγήθηκε των Ολυμπιακών Αγώνων. Τα υπουργεία να μη μπορούν να συνεργασθούν στην αρχική φάση. Το ανθρώπινο δυναμικό της διοίκησης να μην είναι ώριμο να ανταποκριθεί στις ανάγκες, είτε γιατί θεωρούσε τους αγώνες απλώς και μόνο θέμα δημοσίων σχέσεων είτε γιατί ήταν εθισμένο σε «γραφειοκρατική» αντιμετώπιση των δράσεων, ή και γιατί η γνώση του δεν ήταν επαρκής. Η αυτοδιοίκηση να διαπραγματεύεται με κάθε μέσο αντιπαροχές και να κωλυσιεργεί. Η Οργανωτική Επιτροπή να απαιτεί μεγάλη προσπάθεια και χρόνο για να συγκροτηθεί σ' ένα σύνολο με δυνατότητα να χειρισθεί τα θέματα. Και προπαντός οι προσωπικές αντιπαραθέσεις και ανταγωνισμοί να ανακύπτουν συνεχώς. Η Ελλάδα δεν είχε εμπειρίες από τόσο μεγάλο εγχείρημα. Τα μεγάλα έργα που απαιτούσαν μια συντονισμένη πολυεπίπεδη δράση όπως το αεροδρόμιο των Σπάτων ή η γέφυρα Ρίου-Αντιρρίου έγιναν κυρίως από ξένους αναδόχους και ήταν απλά σε σχέση με τη συνθετότητα των Αγώνων. Οι Ολυμπιακοί Αγώνες ήταν από αυτή την άποψη μια χρήσιμη και ωφέλιμη εμπειρία και συνεισέφεραν στην αναπτυξιακή δυνατότητα της χώρας.

Η Νέα Δημοκρατία ακολούθησε την πάγια τακτική της της έντονης αντιπαλότητας. Αμφισβήτησε όπου είχε την ευκαιρία τις όποιες επιλογές, κατήγγειλε συνεχώς δημόσια καθυστερήσεις είτε πραγματικές, είτε πλασματικές και επεδίωξε να δημιουργήσει την εικόνα ότι η χώρα είναι ανέτοιμη και οι Ολυμπιακοί Αγώνες κινδυνεύουν να ματαιωθούν. Μίλησε για «φιάσκο ή ματαίωση της Ολυμπιάδας» και δήλωσε ακόμη και το Φλεβάρη του 2003 ότι «θα παραλάβουμε απόλυτο χάος». Αντιδικίες υπήρξαν σε όλες τις χώρες που οργάνωσαν τους Αγώνες. Η ένταση των επιθέσεων όμως στην Ελλάδα δεν είχε σχέση τόσο με τους Αγώνες όσο με την εκλογική αναμέτρηση και με την προσπάθεια να δυσφημισθεί η προηγούμενη κυβέρνηση. Όμως και στην περίπτωση των Ολυμπιακών Αγώνων, όπως και στην περίπτωση της οικονομίας, οι άμετρες κριτικές μεταφέρονται ταχύτατα στα διεθνή ΜΜΕ, μια και πραγματοποιούνται σε ένα χώρο που παρακολουθείται επιλεκτικά από τη διεθνή κοινότητα. Η κριτική ότι καθυστέρησε η προετοιμασία, ότι δεν είναι έτοιμα τα έργα, ότι δεν έγιναν όσα έπρεπε για την ασφάλεια οδήγησαν σε μια αρνητική εικόνα της διεθνούς κοινής γνώμης πριν από τους Αγώνες. Όταν διαψεύστηκαν πανηγυρικά οι προβλέψεις αυτές με τους Αγώνες ήταν πια αργά. Οι αναμενόμενοι θεατές και τουρίστες είχαν ήδη φοβηθεί, διστάσει και ταξιδέψει αλλού.

Οι Ολυμπιακοί Αγώνες έγιναν με ιδιαίτερη επιτυχία. Η ΔΟΕ μίλησε για εξαιρετική διοργάνωση, αξέχαστους και ονειρικούς αγώνες. Τα παγκόσμια μέσα ενημέρωσης

αναγνώρισαν, ότι διαψεύστηκαν όλες οι απαισιόδοξες προβλέψεις. Η Ελλάδα ανταποκρίθηκε στην πρόκληση που είχε αναλάβει. Το αποτέλεσμα οφείλεται σε όλους που από το Σεπτέμβρη του 1997 και μέχρι τη λήξη των Παραολυμπιακών Αγώνων το Σεπτέμβρη του 2004, κόπιασαν και συνέβαλαν στη διεξαγωγή τους.

Η Ελλάδα δεν πέτυχε στο μέτρο που θα ήθελε να αποφύγει την εικόνα ενός εμπορευματοποιημένου πανηγυριού. Αλλά χάρη στην τελετή έναρξης, τη διεξαγωγή ενός αγωνίσματος στην αρχαία Ολυμπία τη διεξαγωγή της τοξοβολίας στο Παναθηναϊκό Στάδιο , τη διοργάνωση της ποδηλασίας δρόμου και στην περιοχή της ενοποίησης των αρχαιολογικών χώρων, αλλά και την άμεση σχέση μεταξύ Αγώνων και του Αθηναϊκού τοπίου δεν κυριάρχησε η εικόνα μιας αθλητικοεπιχειρηματικής εκδήλωσης, όπου το άτομο και τα ανθρώπινα συναισθήματα δεν έχουν θέση.

Η επιτυχία των Αγώνων δημιούργησε σπουδαίες προϋποθέσεις για την περαιτέρω αξιοποίηση της προσπάθειας που έγινε ώστε να προκύψουν για τη χώρα μακροπρόθεσμα οφέλη. Ο ΟΟΣΑ δημοσίευσε μια ειδική έκθεση για την Αθήνα και επεσήμανε ότι η πρωτεύουσα απέκτησε δυνατότητες μείζονος διεθνούς επιχειρηματικού κέντρου. Η διεθνής κοινότητα διαπίστωσε, ότι η ελληνική κοινωνία και οικονομία είναι σε θέση να αντιμετωπίσουν δύσκολα εγχειρήματα με υψηλές απαιτήσεις.

Για τους Αγώνες του 2012 έχουν υποβάλει υποψηφιότητα το Παρίσι, το Λονδίνο, η Μαδρίτη , η Μόσχα και η Νέα Υόρκη. Δεν είναι τυχαίο. Οι Αγώνες χάρις στις διασυνδέσεις και τη κινητοποίηση που προκαλούν, δημιουργούν συνθήκες για να ενισχυθούν οι μηχανισμοί ανάπτυξης, να αποκτηθεί τεχνογνωσία, να εξελιχθούν οι υπηρεσίες, που προσφέρει μια περιοχή. Ιδίως το τελευταίο είναι ιδιαίτερα σημαντικό στις σύγχρονες κοινωνίες, στις οποίες η παραγωγική δραστηριότητα σχετίζεται όλο και περισσότερο με υπηρεσίες. Η επιτυχία αυτών των στόχων δεν εξαρτάται μόνο από την επιτυχία του αθλητικού γεγονότος. Εξαρτάται σε πολύ μεγάλο βαθμό από την αξιοποίηση της δουλειάς που έγινε για τους Αγώνες.

Οι Ολυμπιακοί Αγώνες εξασφάλισαν τεράστια προβολή για τη χώρα, πολύ μεγαλύτερη από εκείνη που θα μπορούσαν να εξασφαλίσουν πολυδάπανες διαφημιστικές εκστρατείες. Για να αξιοποιηθεί η προβολή αυτή, οι τιμές, η ποιότητα υπηρεσιών, το περιβάλλον, θα πρέπει να είναι ελκυστικά και ανταγωνιστικά τα επόμενα χρόνια. Αλλιώς οι τουρίστες στους οποίους μπορούμε να υπολογίζουμε, όπως έδειξε η περίπτωση της Βαρκελώνης, δεν θα έρθουν. Τα προπονητικά κέντρα, οι αθλητικές εγκαταστάσεις που δημιουργήθηκαν προσφέρονται για να γίνουν κέντρα διαφόρων δραστηριοτήτων αθλητικών, πολιτιστικών, συνεδριακών. Αυτό προϋποθέτει σωστή φροντίδα και σχεδιασμό. Αν οι επιχειρηματίες αδιαφορήσουν για την ανταγωνιστικότητα των τιμών τους, αν ανατεθεί η μεταολυμπιακή χρήση των έργων σε φορείς που δεν

πληρούν τις απαραίτητες προϋποθέσεις ικανότητας και τεχνογνωσίας, το επιθυμητό αποτέλεσμα δεν θα επέλθει. Κερδίσαμε στοίχημα της πραγματοποίησης των Ολυμπιακών Αγώνων. Μπορούμε να κερδίσουμε και το ακόμη πιο σημαντικό για όλους στοίχημα της αξιοποίησής τους, αρκεί να δουλέψουμε με ορθολογισμό και σύστημα. Όπως δεν προέκυψε αυτόματα η επιτυχία έτσι δεν θα προκύψει και αυτόματα το όφελος.